

Ένα από τα πιο συγκλονιστικά Ντοκουμέντα της Γενοκτονίας των Ποντίων! Η κόλαση στον Άγιο Γεώργιο τον Πάτλαμα

/ [Γενικά](#)

Έχουμε διαβάσει σχεδόν όλα τα ντοκουμέντα της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου. Το παρακάτω, αξίζει να διαβαστεί από όλους. Δείχνει μία ακόμα «εφεύρεση αφαίρεσης ανθρώπινων ζωών» από τους τούρκους. Το αίμα που χύθηκε στον Πόντο, ζητά μέχρι και σήμερα δικαίωση! Και η δικαίωση θα έρθει για όλη την ανθρωπότητα, όταν δε θα επιτρέψουμε να ξανασυμβούν τέτοιες φρικτές καταστάσεις... Η ιστορική μνήμη, δεν πρέπει να μεταβληθεί σε ανάμνηση!

Διαβάστε στις μόνιμες στήλες δεξιά, το μεγάλο αφιέρωμα του Olympra για την ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ!!!

Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου του Πάτλαμα, μία εικόνα κολάσεως

αντιγραφή από το βιβλίο του Γεωργίου Λαμψίδη Τοπάλ Οσμάν, antexoume

Ελάτε τώρα να παρακολουθήσουμε την ιστορία μιας μεγάλης εκκλησίας που το όνομά της έγινε συνώνυμο με την κόλαση.

Είναι μια πολίχνη το Πάτλαμα, που απέχει ένα τέταρτο της ώρας από την Κερασούντα. Δε θα είχε καμία αξία για την ιστορία μας αν εκεί δεν υπήρχε μία εκκλησία : Ο Άγιος Γεώργιος.

Όταν σήμερα αναφέρετε σε έναν ηλικιωμένο Πόντιο την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου του Πάτλαμα, σας κοιτάζει αρκετά δευτερόλεπτα, έκπληκτος, ύστερα ξαναρωτάει:

Τον Άγιο Γεώργιο τον Πάτλαμα;

Ανοιγοκλείνει τα μάτια του, σκέφτεται λίγο και :

Που τον θυμήθηκες! Λέγαμε να τα ξεχάσουμε όλα...

Όμως οι ιστορικοί που περιέγραψαν την τελευταία περίοδο του Ελληνικού Πόντου δεν μπορούν να το ξεχάσουν. Επανέρχονται συνεχώς στον Άγιο Γεώργιο τον Πάτλαμα για να δείξουν την φρίκη, την κατάντια, τον εξευτελισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. “Και αυτοί οι δαίμονες της κολάσεως θα έφριττον ενώπιον της τοιάτης σκηνης...” αναφέρει έντρομος ο Βαλαβάνης που τα γεγονότα τα έζησε από πολύ κοντά. “Ήνοιξεν η θύρα της κολάσεως, διότι επωνομμάσθη ο Ναός του Αγίου Γεωργίου Πάτλαμα”, γράφει ο αποδημήσας το 1965 εις Κύριον Μητροπολίτης Νευροκοπίου και Ζιχνών Αγαθάγγελος και αφιερώνει πλείστες λεπτομέρειες για την κόλαση αυτή στο βιβλίο του “ Η ιστορία του εν Πόντω χωρίου Χόψα και η καταστροφή αυτής”.

Αλλά ας επανέλθουμε στη σειρά της αφηγήσεώς μας. Όπως γράψαμε ήδη, οι εκτοπισμοί και οι απελάσεις Ελλήνων με τις οικογένειές τους δήθεν “ λόγω πολεμικών αναγκών” βρίσκονταν στην έντασή τους.

Πολλοί δραπέτευον από τις συνοδείες και διασκορπίζονταν σε διάφορες πόλεις, ιδίως στην Κερασούντα.

Εκεί όμως η κατάσταση μεβλήθηκε επικίνδυνα, όπως αναφέρει ο Μητροπολίτης Αγαθάγγελος. Οοι συνεχείς επιτάξεις και εκβιασμοί του Τοπάλ Οσμάν έσβησαν το εμπόριο της πόλεως. Εργασίες πλέον δεν υπήρχαν. Οι τιμές των τροφίμων εικοσαπλασιάστηκαν και η ζωή για τους καταφυγόντας εκεί εξόριστους έγινε πολύ δύσκολη.

Για να ζήσουν οι “λάθρα βιούντες” πρόσφυγες αναγκάστηκαν να μεταφέρουν πάνω στους ώμους τους, στρατιωτικά τρόφιμα και πολεμοφόδια από την Κερασούντα στο Κουλάκ-Καγιάν, απόσταση που κανονικά ένας πεζός χωρίς φορτίο την διένυε σε εννέα ώρες. Οι φορτωμένοι όμως τα ανθρώπινα αυτά υποζύγια, άνδρες και γυναίκες, που έφερναν στους ώμους τους 25 οκάδες φορτίου, διένυαν αυτήν την απόσταση σε δύο μέρες. Για τις 25 αυτές οκάδες πληρώνοντο 50 γρόσια ενώ η οκά του καλαμποκίσιου ήταν 70 γρόσια. Δηλαδή το ημερομίσθιο δύο ημερών εξαντλητικής εργασίας αντιπροσώπευε λιγότερο από οκά καλαμποκίσιο ψωμί.

Δεν ήταν όμως μόνο η δυσκολία της διατροφής. Κάθε μέρα οι τσετέδες του Τοπάλ Οσμάν διέτρεχαν στην πόλη και ξεκαθάριζαν πρόσφυγες που ήσαν εγκαταλειμμένοι στις αχυρώνες, στους σταύλους και στα καμπαναριά. Και ήδη αναφέραμε τις τραγικές νύχτες που μάζευαν οι ορδές του Τοπάλ Οσμάν παιδιά και τα έπνιγαν στο λιμάνι της Κερασούντος.

Όσες απ’ αυτές τις οικογένειες των προσφύγων κατόρθωνε να συλλάβει ο στρατός και η χωροφυλακή, τις μετέφερε αμέσως στον Άγιο Γεώργιο τον Πάτλαμα

Όμως ας αφήσωμε τον άλλοτε μητροπολίτη Νευροκοπίου και Ζιχών Αγαθάγγελο

να ανοίξει την αυλαία της τρομερής αυτής κολάσεως του Ποντιακού Ελληνισμού.

Δώδεκα οικογένειες από το χωριό Χόψα, που βρίσκονταν ανάμεσα στους χιλιάδες πρόσφυγες που κατέφυγαν στην Κερασούντα αποφάσισαν να φύγουν κρυφά για το Καράχισαρ κι από κει για τις ρώσικες γραμμές. Η απόφασή τους φυσικά ήταν εξαιρετικά παράτολμη γιατί και η απόσταση ήταν μεγάλη και οι κίνδυνοι στο δρόμο πολλοί.

Όμως ο άνθρωπος προτιμά το παράτολμο καμμία φορά όταν δεν υπάρχει άλλη διέξοδος από το θάνατο. Μήπως προ δύο μηνών η Δέσποινα Παχατουρίδου και η αδελφή της, Σουμέλα Καλαιτζίδου δεν έκαμαν το ίδιο και κατόρθωσαν να διαφύγουν στο ρώσικο έδαφος; Μήπως και άλλες οικογένειες δεν έκαμα το ίδιο και σώθηκαν; Τι σημαίνει αν μερικοί συνελήφθηκαν και εκτελέστηκαν επί τόπου; Ο καθένας με την τύχη του.

Και ένα πρωινό βροχερό και παγωμένο του Απριλίου του 1917 ξεκίνησαν οι 12 οικογένειες για τη σωτηρία ή τον θάνατο, χωρίς κανένα εφόδιο. Μάζευαν στο δρόμο χόρτα και σαλιγκάρια και με αυτά συντηρούνταν. Όταν βράδιασε, φθάσανε στο Τας-Χαν, όπου κατέλυσαν. Εκεί άναψαν φωτιά και για να ζεσταθούν και για να στεγνώσουν τα ρούχα τους, που ήταν μουσκεμένα από την ολόημερη βροχή.

Τη στιγμή που γύρω από τη φωτιά ζεσταίνονταν τα μέλη των δώδεκα αυτών οικογενειών, άνοιξε η πόρτα απότομα και μπήκε μέσα ένα νέο παιδί 16 χρονών καταβρεγμένο, παγωμένο και τρομαγμένο. Από την παγωνιά και τον φόβο δεν μπορούσε να μιλήσει, είχαν ακινητοποιηθεί τα σαγόνια του.

Επί ένα τέταρτο της ώρας τον έτριβαν και τον ζέσταιναν ώσπου συνήλθε κάπως. Του έδωσαν τότε λίγα χόρτα και μερικά σαλιγκάρια ψημένα στη φωτιά να φάει γιατί ήταν θεονήστικος. Ανυπόμονοι οι άλλοι να μάθουν ποιος είναι και από που ήρθε τον είχαν κυκλώσει και περίμεναν να μιλήσει.

-Είμαι από το Κεπεκκλήσε της Τριπόλεως... άρχισε ο νέος με δυσκολία. Αφήστε με, δεν μπορώ να πω τι είδαν τα μάτια μου... αφήστε με. Είμαι τόσο ζαλισμένος! Κι έπεσε ξανά ανάσκελα.

Οι γύρω του κατατρόμαξαν και περίμεναν τη συνέχιση της διηγήσεως. Τους κοίταξε όλους, έτριψε λίγο τα χέρια για να ζεσταθεί και σε λίγο πήρε θάρρος.

-Είχαμε σκοπό να φύγουμε για τη Ρωσία, συνέχισε ο νέος με δυσκολία, όμως ήρθαν και μας ειδοποίησαν ότι θα εκτοπισθούμε... Έτσι πολλοί από το Κεπεκκλήσε και το Τζαλ, για να γλυτώσουν τον εκτοπισμό, βγήκαν στα βουνά με τις οικογένειές τους. Εκεί περίμεναν δέκα μέρες την προέλαση των Ρώσων. Όμως η προέλαση δεν έγινε

ποτέ.

Τα μάτια όλων ήσαν στραμμένα προς το παλληκάρι εκείνο που ανάσαινε βαριά και προσπαθούσε να ανασηκωθεί . Δύο - τρεις έτρεξαν κοντά του και τον ξανακάθισαν στη θέση του.

Πες μας, πες μας, παλληκάρι μου και μη μας βασανίζεις, παρακάλεσε ένας γέρος.

Ο νέος έκανε μια ακόμη προσπάθεια, και ξανακάθισε πιο καλά στη θέση του. Όλοι σώπασαν να ακούσουν....

Όταν είδαν κι απέιδαν οι φευγάτοι στα βουνά πατριώτες μου πως δε θα έλθουν οι Ρώσοι κατέβηκαν και παραδόθηκαν στους τούρκους. Οι τροφές τους είχαν τελειώσει και τα γυναικόπαιδα δεν άντεχαν πια... όμως τι να σας πω, τι είδαν τα μάτια μου... Ήταν τόσο φοβερό. Μερικούς σκότωσαν αμέσως ή τους σφάξανε μπροστά στα μάτια μας και τους άλλους τους άρχισαν με χοντρά ραβδιά στο ξύλο.

Εγύμνωσαν άνδρες και γυναίκες

Όταν πια τέλειωσαν αυτά, μας ανάγκασαν όλους να γδυθούμε, άνδρες και γυναίκες και να βαδίσουμε... Βαδίσαμε έτσι, σε αυτά τα χάλια, δυο μέρες μέσα στα βουνά. Ο ένας ντρεπόταν τον άλλον και οι κακόμοιρες οι γυναίκες μας... προσπαθούσαν να κσεπασθούν με τα κουρέλια και τα τσουβάλια που βρήκαν σε ένα έρημο ελληνικό χωριό.

Ο νέος σκούπισε με το χέρι του τα δάκρυα που κύλησαν στα μάγουλά του. Εκλαιγε. Έκλαιγαν όλοι. Έκλαιγαν για αυτούς που τα υπέστησαν και έκλαιγαν για την ίδια τους την τύχη.

Μας πήγαιναν για το Καραχισάρ, συνέχισε το παλληκάρι αφού κάπως ησύχασαν όλοι. Για να πάμε στο Καραχισαρ, έπρεπε να περάσωμε το βουνό Είριπελ που ήταν χιονισμένο... Κρύος παγωμένος αέρας τρυπούσε τα γυμνά κορμιά μας... Εκεί ήταν το τέλος... Κάπου 450 ψυχές πάγωσαν εκεί στο Είριπελ... Το πρωί το χιόνι τους είχε σκεπάσει όλους....

Ο νέος έκλαιγε με αναφυλλητά, όπως έκλαιγαν κι όλοι...

Μάνα μου, μάνα μου, φώναζε ο νέος στα αναφυλλητά του. Την κρατούσα ως την τελευταία στιγμή. Και τον Ισακ, τον μικρό μου αδελφό, τον έσερνα από το χέρι, ώσπου τον άφησα κάτω... Δεν μπορούσε πια να περπατήσει... Νικόλα, μου είπε, κρύωνω... παγώνω... και έκλεισε το στόμα του. Επάγωσε... Τρεις σωθήκαμε... Εγώ έφυγα και πήγα στο Τζαλ, βρήκα ρούχα και έπεσα μέσα στα βουνά να βρω σωτηρία....

Το βράδυ εκείνο, στο χάνι του Τας-Χαν ήταν κλαυθός και οδυρμός. Έκλαιγαν και ολοφύρονταν. Τι τους περίμενε πλέον; ο θάνατος, ένας θάνατος βασανιστικός και αργός.

Φθάνει πια, φώναξε ένας ηλικιωμένος. Κλαίμε τους άλλους και δεν κοιτάμε τι θα κάνομε εμείς. Και εκεί θάνατος και εδώ θάνατος... Όπου κι αν είναι θα παλαίψωμε να σωθούμε...

Οι φωνές αυτές έφεραν κάποια ησυχία στο χάνι και πολλοί κούρνιασαν να κοιμηθούν τον ανήσυχο ύπνο τους.

Το πρωί έβρεχε δυνατά και όμως έπρεπε να ξεκινήσουν. Δεν μπορούσαν να μείνουν στο χάνι αυτό. Θα τραβούσαν για το Καράχισαρ κι ότι βρέξει...

Τη στιγμή που ήσαν έτοιμοι να ξεκινήσουν, παρουσιάσθηκαν μπροστά τους δύο τζανταρμάδες (χωροφυλακες) και ζήτησαν την άδεια μετακινήσεώς τους. Όμως τέτοια άδεια δεν υπήρχε. Οι 12 αυτές οικογένειες έφευγαν κρυφά.

Οι χωροφύλακες εμπόδισαν τότε την αναχώρησή τους και ζήτησαν τηλεφωνικώς οδηγίες απ' την Κερασούντα. Και οι στρατιωτικές αρχές Κερασούντος έδωσαν εντολή να επιστρέψουν οι οικογένειες αυτές συνοδεία χωροφυλάκων.

Μέσα στη δυνατή βροχή και το κρύο η θλιβερή συνοδεία των 12 οικογενειών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονταν και ο δυστυχής νέος, ο Νικόλας, που γλύτωσε από την παγωνιά του βουνού Είριπελ, πήγαινε πίσω προς την Κερασούντα. Βάδιζαν όλη τη μέρα και προς το βράδυ έφθασαν στα πρώτα σπίτια της μαρτυρικής πόλεως, όπου οδηγήθηκαν κατευθείαν στην αυλή των φυλακών και εκεί κούρνιασαν τρέμοντας για να ησυχάσουν λίγο.

Ύστερα από δύο ώρες παρουσιάστηκε μπροστά τους ένας αξιωματικός. Οι Έλληνες βρεγμένοι και νηστικοί, χάρηκαν όταν είδαν αξιωματικό. Έτρεξαν κοντά του για να τον παρακαλέσουν να τους βάλει στη φλυακή για να σωθούν!!! Όμως οι τεμενάδες και οι θερμές παρακλήσεις που του κάνανε δεν ωφέλησαν σε τίποτα.

Ο τούρκος αξιωματικός μόλις τους αντίκρυσε, χωρίς να περιμένει να τελειώσουν

τα παρακάλια τους, τους ρώτησε από που είναι. Όταν πληροφορήθηκε ότι προέρχονται από τα χωριά της Αργυρουπόλεως έγινε έξω φρενών και άρχισε να τους βρίζει και να τους απειλεί με τουφεκισμούς και με σφαγές. “Την πατρίδα σας δε θα την ξαναδείτε”, τους είπε με οργή. “Θα σας πετσοκόψει όλους ο Τοπάλ Οσμάν...” Τους έβρισε χυδαία απώθησε τις γυναίκες που τον παρακαλούσαν και έδειρε δυο-τρεις άντρες που τόλμησαν να του ζητήσουν μια στέγη να στεγνώσουν και να ζεσταθούν.” Θα σας στείλω, τους είπε, σε μια καλή στέγη για να ησυχάσετε για καλά...”

Έγραψε ένα σημείωμα που το έδωσε στους χωροφύλακες και τους διέταξε να μεταφέρουν τους βρωμορωμηούς στο Πάτλαμα.

Οι χωροφύλακες με τους υποκοπάνους άρχισαν να τους χτυπούν και να τους σπρώχνουν να βγουν έξω από το προαύλιο των φυλακών. Παρά τη συνεχιζόμενη βροχή και το σκοτάδι, που τύλιξε τα πάντα, οι δυστυχημένες οικογένειες, σε άθλια κατάσταση, ξεκίνησαν για το Πάτλαμα.

Κάπως τότε πήραν θάρρος. Πίστεψαν πως στο Πάτλαμα θα έβρισκαν στέγη, τροφή και λίγη φωτιά να ζεσταθούν. Και βιάζοταν στο σκοτάδι, σέρνοντας τα πόδια τους και τα παιδιά τους, να φτάσουν το γρηγορότερο.

Όμως, η διάψευση των ελπίδων τους ήρθε πολύ σύντομα. Μόλις φθάσανε στο Πάτλαμα οδηγήθηκαν στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου.

Η εκκλησία δεν ήταν πολύ μεγάλη, μόλις χωρούσε 200 ανθρώπους ορθίους και μάλιστα, κάπως ασφυκτικά. Αυτό όμως δεν τους πείραζε, θα βολεύονταν μέσα στην εκκλησία – ήταν δεν ήταν 60 άτομα – και θα ξάπλωναν τουλάχιστον να ζεσταθούν και να στεγνώσουν.

Όταν μπήκαν στον αυλόγυρο της εκκλησίας αντίκρυσαν έναν τζανταρμά να στέκεται φρουρός στην πόρτα και να κρατάει με ένα μαντήλι τη μύτη του.

Μερικοί κάτι υποσιάστηκαν, αλλά δεν έδωσαν μεγάλη σημασία. Μπορούσαν όλα να τα φναταστούν, όχι όμως και αυτό που αντίκρυσαν μόλις άνοιξε η πόρτα και τους έπρωξαν με τον υποκόπανο οι τζανταρμάδες να μπουκνούν γρήγορα μέσα.

Μέσα στην κόλαση

Βρώμα, μπόχα, αλλαλαγμοί και θρήνοι ήταν τα πρώτα που τους υποδέχτηκαν, μόλις άνοιξε η πόρτα της εκκλησίας. Βρώμα ακαθαρσιών, βρώμα πεθαμένων, βρώμα καπνιάς, βρώμα ανυπόφορη, σκοτάδι. Πατούσαν, σπρωχνόμενοι από τους άλλους πίσω, πάνω σε ανθρώπινα σώματα που άλλοι τους έβριζαν κι άλλοι ήταν

άφωνοι - ήταν πτώματα. Στμάτησαν σε ένα σημείο όρθιοι και περίμεναν να συνηθίσουν κάπως το σκοτάδι. Μερικοί έκαναν να φτάσουν στα παράθυρα, να πάρουν λίγο καθαρό αέρα. Ήταν όμως αδύνατο. Άνθρωποι ήταν κουλουριασμένοι παντού, δεν μπορούσαν να ξαπλώσουν, να ησυχάσουν κάπως. Ήταν παντού το αδιαχώρητο. Πάνω από 300 άτομα - ζωντανοί και πεθαμένοι - ήταν κλεισμένοι σ' αυτό το μικρό χώρο που χωρούσε, όπως είπαμε μόνο 200 και αυτούς όρθιους.

Παρ' όλο ότι ήταν νύκτα όλοι σχεδόν ήταν ξυπνητοί. Φώναζαν, έκλαιγαν. Παρακαλούσαν τους τζανταρμάδες να τους βγάλουν και να τους ρίξουν στην θάλασσα, που ήταν παρέκει να ησυχάσουν. Άλλοι παρακαλούσαν τον Θεό να τους πάρει, να γλυτώσουν μέσα απ' αυτή την κόλαση. Άλλοι πάλι έβριζαν. "Συνεχώς έβριζαν και βλασφημούσαν"...

Οι νεοεισελθόντες παρέμειναν έτσι όρθιοι και περίμεναν να συνηθίσει το μάτι τους στο σκοτάδι για να δουν τι θα κάνουν, που θα βολευτούν. Σε λίγο άρχισαν να ξεδιαλύνουν τα γύρω, να βλέπουν τους ανθρώπινους όγκους στοιβαγμένους. Κοντά τους ήταν μια γριά που πάλευε με το θάνατο από την πείνα. Προσπαθούσε κάτι να πει ζητούσε ολοένα κάτι να φάει.... Σε λίγο σώπασε. Απ' έξω άρχισε να ξημερώνει.

Παρέκει ήταν ένας γέρος που είχε δίπλα του μια νέα γυναίκα, τη θυγατέρα του, που ήταν αναίσθητη. Ο γέρος δεν ηξερε τι να κάνει, την κουνούσε, της μιλούσε. Αυτή τίποτα. Ύστερα, σα να φωτίσθηκε από μια ιδέα, έβγαλε από το ένα πόδι του το τσαρούχι, που το έκοψε σε μικρά κομμάκια με ένα μικρό μαχαιράκι και έδωσε ένα στην κόρη του.

-Συμέλα, να τρως

Η κοπέλα άνοιξε τα μάτια της κι άρχισε να μασάει αργά, αλλά με βουλιμία το κομμάτι του τσαρουχιού. Ζήτησε κι άλλο κι άλλο. Ο γέρος και η κοπέλα έφαγαν το ένα τσαρούχι κι άρχισαν και το δεύτερο.

Τον γέρο τον πήραν είδηση άλλοι, οι οποίοι άρχισαν το ίδιο. Όσοι δεν είχαν μαχαιράκια ζητούσαν από τους άλλους, οι οποίοι δεν τα έδιναν αν δεν έπαιρναν σαν αντάλλαγμα ένα κομμάτι. Οι άνθρωποι μεταβλήθηκαν σε πεινασμένα τσακάλια που κατεβρόχθιζαν τα τσαρούχια τους.

Η Κυριακή Τσαούση του Παύλου (συγγενής του Μητροπολίτου Νευροκοπίου και Ζιχνών, ο οποίος μας δίνει αυτές τις φρικτές εικόνες) βλέποντας όλα αυτά τα φοβερά είπε σιγανά:

-Καλά που κι τρώγνε και τ' αποθαμέντς (καλά που δεν τρώνε και τους πεθαμένους).

Η διπλανή της απάντησε πως δεν τουε τρώνε γιατί βρωμούν, αλλιώς δε θα άφηναν ούτε τα κόκκαλά τους. Μήπως όμως το τσαρούχι είναι καλύτερο; πρόσθεσε μία άλλη. Μία άλλη γυναίκα επενέβει και είπε να μη φωνάζουν γιατί μπορεί να τ' ακούσουν και να αρχίσουν να τρώνε και τους πεθαμένους.

Τη στιγμή εκείνη στο βάθος γινόταν καυγάς. Ακουγόταν μια γυναικεία φωνή που έλεγε:

-Δεν ντρέπεσαι να μου κλέψεις το τσαρούχι την ώρα που κοιμόμουν; Δεν έλεγες ότι έχω κι εγώ ψυχή;

Η άλλη φώναζε, διαμαρτυρόταν ότι δεν της το πήρε. Αλλά ύστερα το έβγαλε από τον κόρφο της και της το έδωσε μισοφαγωμένο.

Την πείνα την έκανε χειρότερη η απερίγραπτη ακαθαρσία μέσα στο Ναό. Σε κανέναν δεν επιτρεπόταν να βγει για την φυσική του ανάγκη. Όσοι πέθαιναν τους έβαζαν μέσα στο Ιερό, άταφους. Η μυρωδιά ήταν ανυπόφορη. Σκοπίμως δεν επέτρεπαν την ταφή των νεκρών, μόνο και μόνο για να προκληθούν αρρώστειες και να πεθάνουν όλοι μέσα στο Ναό.

“Τούρκος γιατρός ο Απούλ Βεχάπ, αναφέρει ο αρχιμανδρίτης Πανάρετος Τοπαλίδης στο βιβλίο του “Ο Πόντος ανά τους αιώνες” περιγράφοντας την κόλαση του Πάτλαμα, διαταχθείς, προς τήρησιν των προσχημάτων, να επισκεφτεί το Ναό δεν μπόρεσε να πλησιάσει λόγω της πυκνής δυσοσμίας και δήλωσε εγγράφως στις αρχές της Κερασούντας, ότι εκεί είναι μακελειό-μακτελχανέ.

Την επόμενη με την ανατολή, άνοιξε η πόρτα της κολάσεως. Αμέσως όλοι έστρεψαν τα βλέματά τους προς την πόρτα. Όλοι ανέμεναν βοήθεια εκ μέρους των Κερασουντιών. Αλλά που βοήθεια...! Οι Κερασούντιοι τρομοκρατημένοι, όχι μόνον αδυνατούσαν να μεσολαβήσουν υπέρ των εγκλειστων, αλλά ούτε υλική βοήθεια δεν τολμούσαν να παρέχουν. Άνοιξε η πόρτα και νέα θύματα μπήκαν στην κόλαση. Οι εισελθόντες ήταν 12. Ο αριθμός 500 όμως δεν είχε συμπληρωθεί ακόμα. Είχε δοθεί διαταγή από τον στρατιωτικό διοικητή προς την χωροφυλακή ότι μόλις συμπληρωθούν 500 άτομα να απελαθούν προς Τοκάτ οι έγκλειστοι. Ο αριθμός αυτός εύκολα μπορούσε να συμπληρωθεί σε μία και μόν ημέρα, διότι οι πρόσφυγες ήταν πολλοί. Σκοπίμως όμως δεν τον συμπλήρωναν για να αποδεκατισθούν από τις αρρώστειες και την πείνα. Ήταν σατανικό το σχέδιο του διοικητή. Ο αριθμός 500 δεν γινόταν να συμπληρωθεί γιατί όσοι έμπαιναν άλλοι τόσοι πέθαιναν εντός του Ναού...

Για μια στιγμή ένας μικρός απέξω που ξέφυγε την προσοχή των χωροφυλάκων,

παρουσιάστηκε σε ένα παράθυρο της εκκλησίας πουλώντας φουντούκια και ψωμί από φουντούκια. Όσοι είχαν χρήματα έτρεξαν στο παράθυρο, πατώντας πάνω σε άλλους για να αγοράσουν. Ο θόρυβος όμως που έγινε τους πρόδωσε. Οι χωροφύλακες έτρεξαν να δουν τι συμβαίνει, συνέλαβαν τον μικρό και αφού τον ξυλοκόπησαν άγρια του πήραν τα λεφτά και τα είδη που είχε μαζί του.

Τότε οι έγκλειστοι της κολάσεως σαν από σύνθημα φώναξαν. “Θεέ μου που βρίσκεσαι; Υπάρχεις ή δεν υπάρχουν; Άγιε Γεώργις, πρόφθασε θα πεθάνουμε όλοι εδώ μέσα από την πείνα...”

Οι κραυγές αυτές συνεχίζονταν επί μερικά λεπτά. Ο χωροφύλακας που ήταν φρουρός – κέρβερους, άνοιξε την πόρτα και ούρλιαξε να κάνουν ησυχία αλλιώς θα πυροβολήσει όποιον τύχει.

Τότε μερικές γυναίκες παρεκάλεσαν να τους επιτρέψει να βγουν έξω για να σβήσουν τη δίψα τους και για τη φυσική τους ανάγκη.

Παραδόξως ο άγριος ως δια μαγείας, εξημερώθη. Ο άσπλαχνος, μαλάκωσε. Έτσι περί το μεσημέρι, τοποθέτησε στον τοίχο της αυλόγυρου χωροφύλακες μη τυχόν δραπετεύσει κανείς και έπειτα άνοιξε την πόρτα και διέταξε να βγουν έξω όλοι. Ταυτόχρονα, διέταξε μερικούς νέους να συγκεντρώσουν τους νεκρούς εντός του Ιερού Βήματος και να καθαρίσουν το Ναό. Δυστυχώς αν και αυτή η διαταγή ήταν για το καλό των εγκλειστών, δεν εκτελέστηκε και όλοι μαζί σαν ένας άνθρωπος ώρμηξαν προς τα έξω, άλλοι προς τον κοντινό ποταμό για να σβήσουν τη δίψα τους, κι άλλοι για να μαζέψουν χόρτα, άλλοι ανέβηκαν σε δέντρα όπου έτρωγαν ακόμα και τα φύλλα με απληστία. Οι δεσμοφύλακες, παρατηρούσαν αυτό το φρικτό θέαμα και χαιρέκακα γελούσαν. Μετά από μία περίπου ώρα διετάχθησαν να επιστρέψουν στην κόλαση.

Την επόμενη μέρα, μάταια περίμεναν βοήθεια από τους Κερασούντιους. Νέα απελπισία. Άγριες φωνές. Ο ενωματάρχης εξαγριωμένος, μπήκε μέσα και ξυλοκόπησε πολλούς. Αλλά και οι πρόσφυγες, απείλησαν να τον ξυλοκοπήσουν. Αντιλήφθηκε την απελπισία τους και φοβούμενος μην τυχόν σπάσουν την πόρτα, τους υποσχέθηκε ότι θα βγουν. Και όντως το μεσημέρι, επέτρεψε να βγουν, κυρίως για να στεγνώσουν τα ρούχα τους που ήταν καταβρεγμένα από τα ούρα τους, μιας και δεν ήταν ανθρωπίνως δυνατόν να τα κρατήσουν για 24 ώρες! Αμέσως μόλις βγήκαν άρχισαν να ψάχνουν για τροφή... Έπειτα ξάπλωναν όπως τα ζώα κατά γης. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι άνθρωποι αυτοί πλέον είχαν αποκτηνωθεί!!!

Όσοι είχαν άλλα ρούχα, έβγαζαν τα ακάθαρτα, φορούσαν τα καθαρά και προσπαθούσαν να πλύνουν στο ποταμάκι τα βρώμικα. Οι υπόλοιποι που δεν είχαν

δεύτερα ρούχα δεν μπορούσε να τους πλησιάσει κανένας. Αυτή τη μέρα έμειναν έξω για τρεις περίπου ώρες. Αφού μπήκαν μέσα, διεπίστωσαν ότι μία γυναίκα και δυο παιδιά, κρύφτηκαν σε ένα δέντρο και όση ώρα οι χωροφύλακες, ασχολούνταν με την είσοδο των υπολοίπων δραπέτευσαν.

Κατά τη δύση του ηλίου έφεραν έναν παπά. Τη στιγμή που μπήκε μια γυναίκα μπροστά του, πέθαινε από την πείνα. Ο παπάς κατάπληκτος φώναξε.

-Θεέ μου τι βλέπω!

Και άρχισε να κλαίει απαρηγόρητα. Δεν είχε τελειώσει το κλάμα όταν μία γυναίκα του φώναξε:

-Έλα πάτερ, να διαβάσεις μια ευχή, εδώ μια γυναίκα πεθαίνει....

-Όποιος μπαίνει μέσα σ'αυτή την κόλαση, απάντησε ο παπάς, οι αμαρτίες του συγχωρούνται... δεν έχει ανάγκη από ευχές...

Από τη στιγμή όμως εκείνη η όψη του ιερέως άλλαξε και σε λίγο, αδυνατώντας να υποφέρει την τρομερή δυσσομία έπεσε αναίσθητος. Οι γύρω του τότε, άρχισαν να μαλώνουν για το ποιος θα του πάρει τα τσαρούχια.

Ο ιερέας μέσα στην παραζάλη του είπε σιγανά:

-Περιμένετε να πεθάνω πρώτα...

Δεν πέρασαν μερικά λεπτά και ακούσθηκε μέσα από το Άγιο Βήμα, όπου μετέφεραν τους νεκρούς μία φωνή.: "Πεινώ, πεινώωωω...Θεέ μου, Παναγιά μου..."

Μερικοί νέοι σηκώθηκαν να δουν τι συμβαίνει. Ήταν μια γυναίκα που την μετέφεραν εκεί την προηγούμενη μέρα για νεκρή. Αλλά και αυτές οι λέξεις της ήταν οι τελευταίες της, οι επιθανάτιες. Είχε πλέον πεθάνει για τα καλά...

Ένα παιδί ζωντανό στον τάφο

Ο ιερέας την άλλη μέρα "εκοιμήθη εν Κυρίω". Όλοι τον μακάρισαν γιατί πέθανε, χωρίς να υποφέρει πολύ. " Αιωνία του η μνήμη" φώναξαν όλοι.

Ήταν πεσμένος εκεί με το πρόσωπο που έδειχνε τον τρόπο του. Τα πόδια του όμως ήταν γυμνά. Τα τσαρούχια τη νύχτα καταφαγώθηκαν. Ποιος τα πήρε; Δύο κοπέλες μάλλοναν κατηγορώντας η μία την άλλη...

Μπαίνει ένας χωροφύλακας, παίρνει 9 νέους και τους οδηγεί έξω. Εκεί τους διατάζει να σκάψουν τρεις λάκκους. Αυτοί αν και εξαντλημένοι από την πείνα,

τους ετοίμασαν. Έπειτα διατάζει όλους να βγουν έξω και έδωσε σε πέντε γυναίκες πέντε σάραθρα για να καθαρίσουν το Ναό. Αφού τελείωσε και αυτή η εργασία, μετέφεραν όλους τους νεκρούς στους λάκκους όπου και τους έθαψαν. Στον μεγαλύτερο λάκκο, έθαψαν 4 άνδρες και 2 γυναίκες. Στο δεύτερο λάκκο, 3 γυναίκες, 1 νέο και 1 νέα και στον τρίτο λάκκο τον ιερέα, μια γυναίκα και ένα παιδί περίπου δέκα ετών, συνολικά 14 άτομα. Το παιδί την ώρα που το έθαβαν άρχισε να κινείται!!! ίσως επειδή αναζωογονήθηκε από τον φρέσκο αέρα. Ο επικεφαλής, το ανθρωπόμορφο τέρας όμως, παρά τις ενδείξεις ότι το δεκάχρονο παιδί ήταν ζωντανό, διέταξε να το θάψουν και έτσι το δύσμοιρο, θάφτηκε ζωντανό...

Μια μέρα από την απελπισία τους μερικοί νέοι και γυναίκες αποφάσισαν να δραπετεύσουν απ'αυτή την κόλαση. Προσπάθησαν να σπάσουν την πόρτα.

Μάταια όμως γιατί οι χωροφύλακες καμία στιγμή δεν απομακρύνονταν από τη θέση τους. Μετά το μεσημέρι, έπιασε δυνατή βροχή, που ανάγκασε τους χωροφύλακες, να καταφύγουν στο σπίτι ενός τούρκου. Οι νέοι τότε, ξαναπροσπάθησαν να ανοίξουν την πόρτα. Μαζί με τις γυναίκες έβαλαν όση δύναμη είχαν και τελικά η πόρτα υποχώρησε. Περίπου τριάντα άτομα νέοι, νέες και γυναίκες διέφυγαν και σώθηκαν. Οι χωροφύλακες επιδόρθωσαν την πόρτα και ορκίστηκαν να μην επιτρέψουν να ξαναβγεί κανένας. Έτσι όσοι περέμειναν στην κόλαση, υπέστησαν τις συνέπειες. Το απόγευμα, έβαλαν μέσα άλλα 70 άτομα, 50 γυναίκες, 7 άντρες και 13 παιδιά.

Πόσοι έζησαν από την κόλαση του Πάτλαμα; Πολλοί λίγοι. Γιατί ενώ καθημερινά έφερναν νέους, οι νεκροί αραίωναν τις τάξεις των ζωντανών. Ο Πανάρετος Τοπαλίδης, γράφει ότι "περίπου 3000 Έλληνες βρήκαν το θάνατο εντός του Ναού..."

Πηγή: olympia.gr